

I. N. 541, 66

X 1863006

II h
292

MULLIER BONUS!

ANNO M. DC. XC.

3 pl.

26

11.679

MULLER
BONNEN

ANNO M DC XC

LIBRARY
UNIVERSITY OF
SAXONY-ANHALT
MAGDEBURG

m
ti
ce
se
pe
P
re
ti
p
ch
L
fi
fu
m
d
3
u
lu
D

CENTURIAE JURIDICAE PRACTICAE QUÆSTIONUM ILLUSTRUM,

I. THESIS.

Mulier five UXORES, licet non sint communes, juxta Anabaptistarum opinionem! attamen eas, in commercio virorum esse oportet. Quemadmodum videmus plerasque mulieres, in civitatibus Hansiaticis, in commercio esse, inprimis ubi Clerici, & Hispani, Angli, & Hollandi, dominantur, qui cum mulieribus, viris interim vinum bibentibus, & consentientibus, Commercia indefinenter exercent, idque quia Notorium est, ullâ probatione non indiget, sed solâ allegatio sufficit, *L. Si adulterium cum incestu §. idem pollioni ff. ad L. Juliam de adult.* Sic CARO Uticensis sumus Philosophus concessit Hortensio usum conjugis suæ, referente. *Appiano lib. bellor. 2. civil.* Et Socratem summum politicum, & omninum sapientissimum, uxorem suam Xantippen usufructuam alteri dedisse. Scribit Plutarchus in vita Socratis. *Laërt. lib. 2. in vita ejusdem.* Unde apud Spartanos Lex erat, licere cum uxore alterius consuetudinem habere, si modo vir permitteret. quod & Cicero in pr. librorum suorum de inventione attestatur. Uxores autem Communes esse debere CARPOCRATES docuit, quod etiam de secta Nicolaitarum scribitur in Ecclesiastica Historia lib. 3. cap. 29. Unde apud multas Gentes communem mulieris usum permansisse testantur. *Diodor. Sicul. lib. 1. cap. 1. Alexand. lib. 1. cap. 24. pag. 141. Cælius Rhodig lib. 1. cap. 18.* Hinc CABADES Rex Persarum qui adhuc hodie Nicolaum pro DEO;

invocant publica lege permittit viris quaslibet uxores accedere, ut scribit Agathius lib. 4. Quem sequutus MAHOMETUS Turcarum Legis lator lege lata in Alcorano suo etiam Hodie unicuiq; Duodecim Uxores habere permittit, ancillas autem sine numero quot libuerit, attestante. *Aenea Sylvio cap. 56. Polydor. de Invent. rer. lib. 7.* Hodie vero nostris temporibus Romæ & alibi. Ne uxores ibi fiant communes, aliquot millia CURTISANARUM loco uxorum quotidie venduntur, locantur, conducuntur, & in diem addicuntur, & quælibet CURTISANA pro inscriptione, in Catalogum meretricum PONTIFICI Sancto aureum, Ungaricum, persolvit, ut liberè & impunè scortari, negotiaq; muliebria exercere, & ex illis quaestum facere possit, quod omnes qui Romæ nobiscum vixerunt, vel aliquandiu ibidem commorati sunt attestabuntur. Unde LENONES tot ibi reperiuntur, quot Carnarii, Piscatores, Hamiotæ, & Pistorum dulciarii, & Braxatores Cerevisiarum, (ut cum Bartolo loquar) ibidem habitant. O Sanctissimum patrem Papam PETRI successorem vel quasi! O Sanctos septuaginta Cardinales Romanos, ex quibus triginta Cardinales Romæ semper in loco resident, & singulis septimanis die Lunæ cum Papa Consistorium celebrant, reliqui Cardinales per universum orbem terrarum peregrinantur, ut universum corrumpant mundum.

Sic curiosi simulant, & Bachanalia vivunt. Sic! Curia papalis fovet omnia scandala mundi, propter sanctum Denarium Ungaricum. Verum quia nemo debet dicere Papa cur hoc facis: cap. quanto de Translat. Episc. ubi Gloss. Non quid Romæ fiat, sed quid fieri debeat, respiciendum est, ut pronunciat Jurisconsultus. *in L. sed licet 12. ff. de officio præsidis.*

II. Uxores itaq; An à viris necessaria urgente causâ ex potestate maritali vendi possint? Videbimus. *Gen. 3. v. 16. & 24 versic. 58. Levit. 22. vers. 12. Num. 30. Deut. 22. vers. 5. 1. Chron. 11. vers. 6.* Quandoquidem marito, in uxorem Monarchicum Imperium competit. *L. 9. Cod. de Rei. vind. L. ser-*

UN772

um 21. ff. de manumiss. Tiraquell. de retractu in pras. n. 15. & ad LL.
Connub. 1. per tot. Quippe Monarchiam representari in una
 qualibet domo, ipse Philosophus Aristoteles 1. Polit. 2. & 3.
 fatetur. Unde maritus ex plenitudine potestatis maritalis
 in uxorem, adulterum domi suæ deprehensum unâ cum
 uxore licitè occidit, etsi adulter princeps five Magistratus
 sit. *L. 20. L. 24. de Adult.* Quapropter summus Pontifex
 SIMIA juris Civilis, hodie etiam Clericis suis concubinas
 vendere permisit. *Cap. eos distinct. 32. cap. Quidam distinct. 31.*
 Simiam juris civilis Papam ex illa ratione nomino, quia
 notissimum est, plerasq; pontificis sanctiones, ex media fe-
 ce Glossatorum jurium Civilium, esse confutas, ut patet
 ex cap. fin. de testib. *Cap. 5. §. fin. de procurator. in 6. & altis plu-*
rimis. Neq; id diffitetur Franciscus Duarenus, in tit. ff. ubi
 & apud quem. Et hoc unicè pontifici, propositum fuit,
 ut jura Romana suspecta redderet. *cap. cum esses 10. X. de Test.*
cap. 2. de Pactis in 6. Tandemq; ex Academiis exturbaret, Ne
 Pontificiæ technæ manifestarentur. *cap. super 28. de priv.* Et
 liquidissimum est, defuisse Pontificibus, veram legum fe-
 rendarum disciplinam.

Hinc LUTHERUS an die Juri-
 sten/ auff dem Predigstuhl/ zu Wittenberg/
 am 13. Februarii Anno 43.

¶ Hie ist noch eines verhanden / davon ich Warnung
 thun muß. Ich halte / das alle Teuffel / mit aller
 Gewalt verhanden seyn: Es unterstehen sich unsere
 Junckern / die Juristen / das Jus Canonicum / den
 Pabstlichen Dreck / öffentlich dero Jugend zu lesen / daß
 wir mit grosser Mühe und Arbeit aus unser Kirche ge-
 stossen / verworffen und verdammet haben / und daß
 A 3 mit

mit gnugsamen Ursachen bewiesen / daß es in unser
Kirchen nicht zu dulden und zu leiden sey! Sie aber
mit Stolz / und uns zum Verdruß / wollen solchen stin-
ckenden Dreck / wieder in unser Kirchen bringen. Ich
will euch aber ernstlichen vermahnet haben / versucht
mich nicht zu hart / ist euch ja wohl / ich will euch das
küzeln vertreiben. Ich weiß besser / was Jus Cano-
nicum sey / als ihr allzumal lernen und erfahren wer-
det / Eselsfürze seynd es / wolt ihr gerne / ich will sie
euch auch wohl zu fressen geben / darum rathe ich / laßt
den alten Hund schlaffen / und lasset Theologiam,
Theologiam bleiben. Und thut mir die Eselsfürze
aus der Kirchen / wo nicht / so muß ihr: Ist doch im
ganzen Päbstlichen vermaledeyten Unrecht (ich solte
gesagt haben Recht) nicht anders / dann eitel Eselsfür-
ze / darin man euch nicht kan das geringste Pünctlein
lehren / was Glaube / Liebe und Sacrament sey / und
ihr wollet eure Kunst darin beweisen / die ganze Kirche
zu Schanden machen / und die arme Jugend verseu-
men / euch selbst dazu / und uns damit zu trogen. Ich
will dich es wohl lernen / ist dero Teuffel gar in euch /
daß ihr nicht wisset / was ihr thun sollet / Ich meine ja /
ihr hättet gnugsam in den Käyserlichen Rechten zu stu-
diren und zu lesen / denn die Jugend mit den Eselsfür-
zen versäumen und verhindern. Ist doch das Jus Cæ-
sareum Imperatorium ein studium infinitum. Du sol-
test Gott danken / daß du der Eselsfürze loß werest /
wenn du wüßtest / was du vornehmlichen thun soltest.
Mich wundert daß die silbern Juristen / von dero Tha-
ler wegen / solche Schande dero heiligen Schrift auff-
thun. Wolan gelüstets euch / Ich will euch die Lust
büßen / darzu sey dir Troß gebothen. Wollet ihr das
thun /

thun / weil ich lebe / was werdet ihr denn nach unserm
tode thun. Wolan ich willeuch vermahnet haben / und
gebethen / darzu daß ihr eben wisset / ist euch wohl mit
der Eselsfürkeren / freßet sie in Italia und anderwo!
und macht uns kein Gestand in dero Kirchen. Hu-
cusque D. Luth. dl.

III. Hocposito! Quod uxores, ex potestate maritali,
vendi possint? etiam illas sub pacto Legis commissoriae, ven-
di posse, existimamus, quâ cavetur, ut nisi pretium, intra
certum diem, Emptor marito salvat, res sive uxor fiat in-
empta. *L. 1. § tot. tit. ff. de L. Commissoria.*

IV. Quo casu etiam uxores, sive mulieres, in diem,
de jure addicere licet. *L. 1. § tot. tit. ff. de in diem addict.* Ei
autem cui, hoc pacto à Marito vendita est uxor, vel inte-
rea precario tradita, interdictum quod vi, aut clam, accom-
modari, verius esse, cum Cujacio contra Robertum, existi-
mamus. *L. 2. §. in diem ff. pro Empt. L. 4. idem ff. de in diem ad-
dict. L. 3. C. de pactis in. Empt. Vide Cujac. 2. obs. 2. obs. 26. quem
pungit Robertus 1. recepti, lect. 35. § 1. animadvers. 25. tentur. se Cuja-
tius, 1. not. Mercat. 25. § 10. obs. 290.* Verum pactum de re-
vertundo, hic omnino necessarium est, & à muliere, Chiro-
graphum prius, de revertendo, postulandum. Ne ipsi ac-
cidat, quod civi Romano, ante paucos annos contigit:
Recens enim Romæ, dives Mercator Romanus, appetebat
conjugem cujusdam pauperis civis, & promisit marito, mil-
le coronatos, ut concederet sibi, cum uxore ipsius, unius
noctis concubitum, quod uxor recusavit nisi marito, per-
mittente, hoc fieret. Maritus autem sponte concessit, &
accepit pecuniam, inopiâ victus, & misit uxorem adulte-
rum Mercatorem. Postea cum elapso tempore maritus
uxorem repeteret, uxor ad maritum redire, noluit, sed re-
sponsum ipsi dedit. Quia tu me semel, Mercatori in diem
& noctem addixisti, & vendidisti, ergo non ad te revertar:
Sed per noctes, atque dies, dum vivo, hic, apud Empto-
rem mercatorem meum, manebo: quod proculdubio ab
adulteris antea contra maritum ita practicum est.

V. Unde:

V. Unde etiam Emptori, qui uxorem alterius emit, uxoris loco uti, licet: Quia verissimum est. Quod perfecto emptionis, & venditionis contractu, omne commodum, rei venditæ ad Emptorem, regulariter pertineat. *L. 57. ff. de Contr. Empt. L. 1, §. pen. & fin. Cod. de peric. & commod. rei vend. Idq; communiter d. D. receptum est.*

VI. Emptori tamen competit, remedium Legis 2. Cod. de Rescindenda vendit: Ubi tamen Sententia iudicis requiritur, quod ab Imperatoribus, nove introducum, eleganter & nervosè probat. *Ar. pinell. ad L. 2. Cod. de Rescind. vend. p. 1. n. 3. & seqq.*

VII. Quod si quis VIRGINEM, se emere putasset cum mulier, venisset, redhibitionem, ex causa non esse, Ulpianus rectè scribit. *L. 11. ff. de contrah. Empt.* Nisi post compertum errorem, Mulierem, quam pro virgine emerat; emptor cognoverit. Ita compressam ab alio, ignoranter, qui ducit, justè errorem præ tendit. *Matth. 1. vers. 15. Deut. 22. vers. 21. Harmenop. 4. Epit. 12.* Dissentiente Dn. Wesenbecio in Parat. ff. de ritu Nup. n. 8. Quia hic non error simplicis qualitatis, sed error substantialis, & talis qualitas occurrit, ut ex eadem Matrimonium etiam vitietur, nulla spe reconciliationis, existente, per *Novell. Leonis 39. de Nuptiis Beza de repudiis fol. mihi 87.*

VIII. Restitutionem in integrum, tamen hoc in passu juris emptorem petere posse, negamus. *Quia factum infectum fieri frustra contendimus L. in Bello §. facta ff. de captiv. & posthlim. revers.*

IX. Ex præcedentibus, itaq; manifestum est, locari, tam nostras, quam alienas uxores posse idq; valdè usitatum est. *Quia omnes res, que vendi possunt, etiam locari possunt, arg. L. 34. §. 1. ff. de contrah. empt. L. 5. ff. de Verb. Sign. Etiam si aliene L. 7. 15. §. ff. Locati.*

X. Quâ in re proxenatarum operâ uti, ab iisque ἐγγυνοῦτικόν postulari posse, permittitur. *L. Græca 6. Cod. de Sponsalibus.*

XI. Sed & uxores in Emphyteusin dari, à maritis posse, post multas ambages, mariti tandem obtinuerunt, nis.

& hoc jure utuntur, sed non aliter, nisi sub lege meliorationis. *L. 2. & 3. Cod. de Emphyteusi.* Quod quatenus procedat videbimus.

XII. Mandare quoque procuratori, absens maritus, vel ex justâ alia causa impeditus potest, ut sua sive mavis, Uxoris, negotia gerat. *L. 28. ff. de Negot. gest. cap. 1. fin. X. de procur. in 6.* Quod mandatum si à marito dissolutum non fuerit, omninò à procuratore, mandatario, implendum est, & fines ejusdem mandati diligenter custodiendi sunt. *L. 22. §. fin. ff. mandati.*

XIII. Quam in rem maritus, procuratorem constituere quemlibet potest, etiam minorem XXV. annis. Nos etiam eum procuratorem, si modò non sit, minor XIV. annis jure Civili, in casu necessitatis dari posse, adserimus. *§. juste Inst. Qui & ex quib. caus. man. L. 12. C. de procurat.*

XIV. Quod si quis absque mariti mandato, negotia MULIERIS gesserit, actionem negotiorum gestorum illi concedi, naturali æquitati conveniens est. *L. 47. ff. de negot. gest.* Videlicet, si quid, vel non ut oportuit gessit. *§. 1. Inst. de oblig. ex quas. contracti. L. 5. in pr ff. de Obligat. & act.*

XV. Ubi VOLUPTUARIARUM, quoque expensarum, ratio habenda est, quas maritus ipse per se, aliàs facturus fuisset, argum. *L. in fundo 38. L. nisi venalem ff. de Rei vind. Menoch. de arbitrariis jud. quest. cent. 3. cas. 258.*

XVI. Curandum tamen est, ne quid vi, metu, aut doli causa, cum uxore, gestum esse, dicatur. *Quia si vis, Dolus & metus concurrant pœna capitis infligitur, aut pro judicis arbitrio puni- tur, P. H. O. Caroli V. artic. 118. & seqq. Vigel. cap. 6. tit. 9. ad Con- sult. Carol.*

XVII. Caveri itaque oportet, dominum maritum, rem ratam habiturum: Quia si maritus uxoris adulterium non detegat, sed patientia sua, ἀνεγκλιῶς hoc vincat, nec LENO propriè videtur, nec pœna ordinaria punietur. *Arg. L. 4. §. 2. ff. de his qui not. in fam. Novell. 134. §. mulier, Vigel. ad or- dinat. Carol. in cap. 6. tot. 9. &c.*

XVIII. Etsi conqueratur MULIER, malè sibi nego- tia gesta esse, æquum est, in negotiorum gestorem etiàm di- rectam actionem concedi, Ubi IMPERITIA culpæ annu- meratur. *Quia in hanc actionem, regulariter lata, & levis culpa venit,*

B

L. 23.

L. 23. ibi negotia gesta. L. 11. ff. de Neg. gest. L. 20. Cod. Eod. &c. Levissima culpa tum demum attenditur si alius negotiorum gestor, diligentio, commodius erat negotia mulieris gesturus. §. 1. Inst. de oblig. ex quas. contr. ubi Dd. communiter omnes, in hoc passu, consentiunt. Unde rectè Dd. exstruunt regulam juris: Is, quicumque deferta negotia MULIERIS, gerit, saltem de dolo, & lata culpa, tenetur, &c. L. 23. ff. de Reg. Jur. L. 223. L. 226. ff. de V. Sign. L. 8. §. 3. ff. de precario. L. 22. §. 3. ff. ad Trebell.

XIX. Domino quoque cujus Servus, vicini negotia gessit eandem actionem concedi æquum est, quæ appellatur, de operis fervorum. L. 1. Cod. de operis libert.

XX. ERGO, & ABBATI, ex operis Monachorum, quia illi servis æquiparantur, &c. Cap. Abbates 18. quest. 7. Cap. Monocho 27. quest. 1.

XXI. Regulariter tamen Clerico, & Monacho uxorem ducere non licet, nisi in Cameram charitatis. Cap. 1. X. de Clericis conjug. Aliàs suspenduntur, deponuntur, & excommunicantur. d. cap. 1. cap. presbiter si uxorem distinct. 28. &c.

XXII. Si Maritus servo alterius, vel Abbas Monacho mandaverit, ut ea negotia gerat, & in iis gerendis, aliquid vitii, morbivè, servus, vel Monachus contraxerit, tam dominus maritus ipse, quam Abbas, actione de servo corrupto experietur, &c.

XXIII. Sed & dominus ipse, qui INSTITOREM, hoc est, FACTOREM, præposuit, institoria actione tenetur. L. 5. §. 12. L. 11. ff. de Com. act. Si tamen ad certam rem, puta, ad mulieris negotia procuranda, quis deputetur, quia is, propriè institor non est, utilis actio, saltem dabitur. L. 16. in fin. L. 19. in princ. ff. de Inst. act. L. 5. Cod. Eod. L. 20. §. 5. ff. Mand.

XXIV. Quidam ait UXORIS, sicut & aliarum rerum, societatem iniri posse, quod & verum est. L. 1. §. 1. L. 3. §. 1. L. 7. & seqq. ff. de societ. Mozzius de societ. cap. 1. Et nisi partes adjectæ fuerint, vel adjici non possint, socii, æquales esse debent, in lucro & damno proportionem Geometricam. L. 29. in pr. ff. de societ.

XXV. Quod si socii eã, vel iis uxoribus, simul uti velint qui prior est, tempore, potior, & jure erit. Quia qui prior appellat prior agit L. qui prior ff. de judiciis. Major autem socio-
rum

rum pars reliquis reluctantibus, actum inconsumetum facere non potest. *Argum. L. 28. ff. communi divid. cap. in re communi ff. de Reg. Jur. in 6. Petrus de Ubaldis tract. de societ. p. 5. n. 11.*

XXVI. Uxores nostras, amicis donare, nihil vetat, sed ira, ut vetus habet veri verbum! ἔτε πάντα ἔτε παντός παρὰ πάντων. *Qui omnes res tam corporales, quam incorporales, donari possunt. L. 9. pr. L. 17. L. 27. ff. de donat. L. 14. Cod. eod. Maritus autem donator uxoris, de Evictione si MALA sit, non tenetur, nisi stipulanti, promiserit. L. 18. in fin. ff. de donat. L. 2. Cod. de Evict.*

XXVII. Permutare autem uxorem, pro arbitrio, cuique licitum est. *L. 1. § tot. tit. de rer. permut. In primis in Conviviis, & choreis, aliàs secus est.*

Est autem hoc negotii genus, inter Gentes ad septentrionem usitatisimum, ideoque barbara voce, BARAPTUM appellatur, &c.

XXVIII. MUTUO autem dari UXORES, haud posse, ex illa ratione credimus. Quia earum BONITAS ignoratur. *Quia mutuum est contractus, sive συναλλαγμα s. stricti juris, quorem, ea lege mutuo damus, ut eadem nobis in eadem qualitate, & BONITATE reddatur argum. pr. tit. Inst. de oblig. ex quasi contr. L. 55. ff. de solut.*

XXIX. Commodato vero Uxorem dari posse, nemo ambigit. *L. 8. § 9. ff. commod. Quia qui commodat, non facit rem accipientis, sed permittit tantum, ut re, ad certum tempus utatur. L. 1. in fin. ff. de precario Hotton. quest. illustr. 15.*

XXX. Ergo & precario! licet utrumque jure consuetudinario, propter gratuitam, ut opinor, operam, raro usurpetur. Quia precarium est, quod preiodus petenti conceditur, quamdiu is, qui concedit, patitur. *L. 1. in pr. l. 2. in fin. ff. de precario. cap. 3. X. de precario.*

XXXI. Itaque prudenter, agit, qui remunerandi gratia, interim HONORARIUM, Marito pollicetur. *Quia mercede interveniente, meretricium, & Simoniacum est, cap. ordinat. & cap. sunt nonnulli. quest. 1. Consuetudo autem cum MERETRICE, quam fornicationem simplicem, Doctores nostri appellant, quæ mercede interveniente fit, ab adulterio diversa est, & illius pœnam, jura non definiverunt, L. 13. §. 2.*

ff. ad. l. Jul. de Adulteriis. Unde DAMHUDERIUS, insignis practicus, fornicationem simplicem, majoris mali vitandi causa permittendam esse putat, ne fenestæ, adulteriis aperiantur, & ut Uxores maritis illibatae maneat *Joh. Damhuder. in praxi crim. cap. 93.* Ideoque Pontifex, & ipsius Cardinales, Canonici & Monachi, cum animadverterent, quod adulteria impunè & absque scandalo committere, non possent, MONASTERIA MONIALIUM extruerunt & constituerunt, & illud ex veteri testamento, in Samuele benè quod ordinatum fuit, de mulieribus militantibus ad templum, illi in pravam imitationem converterunt, extruendo, in optimis & selectissimis locis, Monialium. Dann im alten Testament haben die Weiber die Choröcke, und Ornat gewaschen und haben ihr Gebeth gehalten / dargegen hat der Pabst / und Cardinaln / auch seine Canonici / und Münche / aus dem Bethause / welches zu Jerusalem temporis Samuelis gewesen / hernacher / Klöster / Nonnen und Zurenhäuser fast bey allen Kirchen gemacht. Postea cum hic abusus populo Romano innotesceret, CONCUBINATUM Papa & ipsius Cardinales excogitarunt, ut quilibet domi. duas, vel tres concubinas, sive meretrices, altere, & impunè ita scortari, posset: quæ cum consenescerent Domo in honorem, Sancti ALEXII, quas vulgò Lerhäuser / nominant, ædificarunt, quas nos non immeritò deo Thumpfassen Marstal / hodie nominamus, darin sie die alten Concubinen / und Zuren / noch auff den heutigen Tag hinein thun / ut juvenculas curtifanas, eò melius rursus ad se, recipere possunt. Hæc est prima & egregia, fundatio, origo, & Basis Monasteriorum monialium, & domorum Sancti ALEXII. &c.

XXXII DEPONERE quoque uxores apud amicos, licet usitatum sit, periculosum tamen est. *Quia foemina & uxores sunt ex earum genere, quæ servando, servari non possunt. L. 24. § 26. ff. Depositi.*

XXXIII. Sed & maritis pignori, Hypothecæve, uxores, opponere licet. *L. 1. in pri. L. 15. § 1. ff. de pign. & Hypothecis.* Quia domini veri, oppignarare possunt, res quasunque *L. 6. Cod. quæ res pign. oblig. L. 14. ff. de pign. & Hypothec.*

XXXIV.

XXXIV. Uti verò operâ, Mulierum depositarum, vel pignoratatum, licet quis non convenerit; attamen de jure licet, si modò illis alimenta præstentur. *L. §. 8. L. 3. §. 3. ff. Nauta, caupon. stabul.* Quia etiam si depositum, sit contractus de re, gratis custodienda, d. LL. Attamen non impedit quo minus remuneratio, intervenire possit. *L. 2. §. 24. ff. de vi bon. rapt.* Interim itaque ex æquitate juris, mulieribus alimenta præstanda sunt, *L. quod in uxorem Cod. de Negotiis gestis ubi Cynus & Baldus*

XXXV. Quod! si, ne uti liceret uxore, maritus expressè convenerit, pacta servari oportet. *Quia pacta dant legem contractui L. 1. §. si convenit ff. depositi.*

XXXVI. At si quis sigillum vulgò Cathenarium appellant, uxoris instrumento adpositum, resignatum conquerratur (prout Mercator, quidam ante aliquot annos, Lipsiam profectus, & domum reversus, apud Senatum, in urbe A. conquestus est) ad exhibendum locus erit, ut venter inspiciatur. *L. 1. tot. tit. ff. de ventre inspiciendo L. 3. ff. de term. mot.* Condemnatio autem fit in id, quod mariti interest, quanti, (scilicet ut fulvum, spectatur in ignibus aurum) in litem juratum fuerit. *per L. 3. ff. de in lit. jurand. dl. 3. ff. de term. mot.*

XXXVII. Quod si illi, illavè, quibus ea cura, inspiciendi ventrem uxoris commissa est, falsum renunciaverint, PRÆTOR causa cognita, marito novam actionem accommodabit, veluti si MENSOR, falsum modum dixerit. *L. 1. §. 1. ff. si mensor falsum modum dixer. ubi Bartol.* Si vero inspectores & mensores dolum, latamvè culpam admisisse, deprehensi fuerint, in factum actione tenentur. *D. L. 1. ff. si mens. fals. mod. dixit.* Et novi alii inspectores, & mensores ordinandi sunt, si maritus, se lætum esse, existimet, & venter mulieris denuò inspiciendus est argum. *L. Un. Cod. de error. Calculi.* Sin autem, nullis terminorum vestigiis, neq; per Geometras, neque vulvæ mensores, vel arbitros, res expediri potest, JUDEX ipse controversiam expediet, & dirimet, argum. *L. 3. Cod. de mixt. fin. regund. actionibus.*

XXXVIII. Ea tamen in re Zelotipa maritorum diligentia, à prudentibus viris, meritò, improbata est: Cum

eò duntaxat pertineat, ut in Vulva pileorum, phantastarum, & cornutorum catalogum adscribantur. *Quia impossibile nullum est deliberatio, neq; custodia L. non solum ff. de obl. & act.*

XXXIX. Adde, quod Maritus nescius facti Uxor, eodem beneficio gaudet, atque conscius, cum hanc mariti dolor, excruciet: illum, facti ignorantia excuset, quarum, utraq; via, æq; ad salutem conducibilis est. Præsertim si ignorantia sit facti alieni tunc enim tolerabilis est, & de jure præsumitur. *Cap. nullius 1. quest. 4. cap. præsumitur de Reg. jur. in 6. L. 21. ff. de probat l. 3. L. 5. & tot. tit. ff. & Cod. de juris & facti, ignorantia. In affectata autem, nimisq; supina ignorantia Mariti, diversum in jure est constitutum. L. 6. & 9. ff. de jur. & facti. ignor.*

XL. In hac materia ex nudo pacto cum MULIERE NUDA, agi posse, indubitati juris est. *Per L. 7. L. 45. ff. de Pactis.*

LXI. Ex pollicitatione quoque præsertim jure jurando confirmata, cum muliere agi potest. *Quia jusjurandum transactionibus, & pactionibus robur. addit. L. 41. Cod. de Transact.*

XLII. Quin imò rogata mulier, si tacuerit, pro consentiente habetur. *Quia qui tacet consentire videtur L. item queritur §. impleto. ff. Locati l. 2. §. voluntatem ff. solut. matr.*

XLIII. Itaque non est necessaria, stipulatio, quæ tamen si intervenerit, paratam executionem in bona mulieris, mobilia, & immobilia habet. *§. 3. Inst. de Inutil. stipulat. l. 14. §. 2. ff. de Constit. pecun.*

XLIV. Maximè si syngraphum, vel chyrographum mulieris intercesserit: Sunt enim Instrumenta Muliebria, GUARENTIGIATA, id est, paratam executionem, habentia, absque alio processu judiciali. *L. Un. Cod. de Confessis. Ordin. provinc. Thuring. tit. 14. Colerus de process. Execut. p. 1. cap. 13. n. 10.*

XLV. Est tamen nonnunquam locus hîc exceptioni non numeratæ pecuniæ. *L. 14. Cod. de non num. pec.*

XLVI. Famulos vero, & servos Dominis stipulari posse, explorati juris est. *L. 1. ff. de V. oblig. pr. Inst. de stipulat. serv. Hottom. 3. obser. 19.*

XLVII. In hac stipulatione omnes sunt individua! *Quia*

Quia in facto consistunt, quod naturâ sua divisionem non admittit, veluti Cisternam Mulieris aperiri, fundum tradi, fossam fodi. *L. 2. in pr ff. de verb. oblig. L. 72. ff. eod. ubi Hugo Donellus n. 10. & seq.*

XLVIII. Nulla autem censetur inutilis stipulatio, nisi quæ natura est, impossibilis. *L. 28. §. 1. ubi Donell. n. 46. ff. de Verb. oblig.*

XLIX. In re UXORIA actiones præscriptis verbis ex vulgatis quatuor capitibus: Do ut des! do ut facias! facio ut des! facio ut facias locum non habent. Sed aliæ quatuor dissimiles: do ut faciamus, faciamus ut des, faciamus ut facias, facio, ut faciamus hîc substituuntur. *L. 5. §. 1 ff. de præscriptis verbis.*

L. Hoc in passu juris, ex contractu, in quo factum inest tenetur quis præcise ad faciendum, nec liberatur præstando id quod interest: Si modò factum illud mulieri, per NATURAM explicari possit, contra omnium Doëtorum communem opinionem. *L. 11. §. 1. 36. ff. de Act. Empt. l. 25. ff. contrab. Empt. l. 2. ff. sicert. pet.*

LI. In contractu cum muliere! Do ut faciamus, re tradita, & facto non secuto, competit conditio *Causa data, causa non secuta.* Sive ut alii volunt ab rem datam re non secuta. Quia si pecuniam dem / ut facias, facto non secuto, in id, quod interest præscriptis verbis actio, vel utroque casu, ad repetendum contra mulierem conditio est. *L. naturalis §. 2. l. si sibi 10. l. ob eam causam ff. de præscrip. verb. Donell. d. tr. cap. 6. n. 3.*

LII. Ex contractu faciamus ut des! si postquam factum est, mulier cesset dare, nulla in illam de dolo actio est, nisi præscriptis verbis. Hanc quæstionem intricatam, & difficilem Paulus de castro de summis apicibus juris esse existimat, ut si Jurisconsulti reviviscerent, hanc antinomiam reconciliare non possent: recentioribus, enim & veteranis Jurisconsultis, esse incognitam. Deus scit, inquit Cynus, quot sint in ea ignorantes vide Donelli sententiam quæ verior est, & rationibus non caret. *in tract. de præscrip. verb. cap. 10.* Ubi si ex facto meo tibi nihil adsit, actionem de dolo, competere cum Francisc. Hottom. in comment. de præscript. verb. & in §. act, Inst, de act. cum recentioribus statuit, Bartolus autem &

& veteres Jurisconfulti, actionem de dolo, competere existi-
mant. *Bart. in l. Natur. §. quod si faciam, 3. ff. de prescript. verb.*

LIII. Diversum in PUPILLO, si tamen pubertati pro-
ximus sit, quia tunc intelligit, quid cum muliere agat, nec
tutoris auctoritate opus habet, ut saltem naturaliter oblige-
tur, si videlicet ex conventionem, cum Muliere inita factus sit
locupletior, & pecuniam lucratus sit. *L. 13. in fin. l. 14. l. 41. ff. de
cond. Indeb. L. 59. ff. de oblig. & act. L. 9. §. 1. ff. de autor. tut.*

LIV. In re UXORIA hodie actiones censentur bonæ
fidei, ideo, tam in bonæ fidei, quam juris stricti, alioquin
contractibus, usuræ, etiam jure Canonico, debentur ex mora.
L. 24. ff. de prescript. verb. L. 11. §. 12. ff. de usur. & mora.

LV. Ergo etiam fructus, & omnes accessiones. *L. 38. ff.
de usur. & mora. Oosten. de mora cap. 3. n. 18.* Etiam obligationem
ad INTERESSE inducit. *L. 8. ff. Quod cert. loc. argum. L. 22. ff.
si cert. pet.*

LVI. Mora est frustratoria solvendi, vel recipiendi
improbata dilatio, quæ tunc commissa censetur ut ait Mar-
tianus, cum quis interpellatus oportuno loco & tempore,
non solverit, quod apud Judicem virum bonum examinabi-
tur. *L. 3. in fin. ff. de Mora. L. 5. ff. si cert. pet. Menoch. de Arb. jud.
quest. Cas. 220. n. 28.*

LVII. Sciendum tamen est, interea hic locum non
habere interdictum! Ne quid in loco sacro quia hoc faciunt,
ipsi pontifices, & ipsius sancti Cardinales, Canonici & Mo-
nachi etiam Vicarii, impunè in ipsa Româ, Italia, Hispania &
Polonia, nil dicam de Germania contra. *tot. tit. Ne quid in loc.
sacr. fiat. de quo vide Oldendorp. 2. Class. act. 9. Forner. 1. select. 9.*
Sic JOHANNAPapissa octava ejus nominis à suo Cardina-
li compressa est, cum quo familiaris consueverat, foetusq;
matrem sexum mentita virilem prodidit. Quia hæc Papif-
sa, in processione ad Lateranensem, in cleri, & populi Ro-
mani frequentia in platea, & via publica sub cælo, doloribus
partus oppressa, inter Colosseum & Clementis fanum, pu-
erum, ex fornicatione conceptum spectante Roma peperit
Anno 858, ibique ex partu obiit. Cujus rei, memoriale ad-
huc extat Romæ, de quo Mantuanus proprius pontificio-
rum Poëta sequentes Versus scripsit: Hic pendebat adhuc
sexum

sexum mentita virilem FOEMINA cui triplici phrygiam,
diademate, mitram extollebat apex, & pontificalis adulter
Plura vide. In tract. Levini Hulsii oppenh, nuper in 8. edito.

58. Neq; & illud! Ne quid in loco publico vel itinere fiat:
Quia hoc faciunt impunè Mercatores, peregrinantes & navi-
gantes. *L. 1. pr. l. 2. §. 1. vers. hominum ff. de Interdictis.*

59. Neq; & illud! Ne quid in flumine publico ripavè fiat,
prout faciunt Nautæ & Piscatores. *L. 1. §. 2. §. 1. ff. de Interdictis.*

60. Omnes autem dies tam festi, quam prophani, adde
etiam noctes, utiles, hîc censentur, neq; messium, aut vinde-
miarum tempora sunt importuna.

Sed bis in die	}	edendum
Bis in nocte		tangendum Instrumentum
Bis in septimana		saltandum juvenibus
Bis in mense		Cucurbitandum Senibus, si

modò præcepta, Me dicorum rectè observare voluerint.
Neq; opus est, ut Calendarium inspiciatur. Quia omnis ho-
mo mendax, ut Calendarius quippe messium, & vindemia-
rum ferias omnibus prodesse verè dicitur à D. Wesenbecio.
in parat. ff. de fertis.

61. Non valent, in hoc passu, exceptiones.

1. Loci non tuti, si salvus conductus ad Cameram conce-
datur, & impetretur. *cap. accedens 4. Ut, lite non contestat latè Cole-
rus de process. execut. p. 4. cap. 1. n. 170.* In quo salvo conductu,
inesse debet, non tantum veniendi, sed & recedendi conces-
sio, juxta Menoch. 2. arb. jud. quæst. cent. 4. cap. 136. contra
quosdam maritos qui venientes adulteros comiter excipi-
unt, sed abeuntes pessimè tractant.

2. Neq; exceptio Senatusconsulti Velleiani tributa mulie-
ribus, ut infirmitati ipsarum consulatur. Quia locus Senatus-
consulto Velleiano, non est, si mulier accepto pretio aliquid
promisit, vel fidejussit. *L. 3. §. 3. l. 19. §. ult. ff. ad African. ubi Cu-
jat. l. 30. ad Senatuscons. Velleian.*

3. Neq; termini nimis angusti, exceptio, hîc valet: Quia
statim hîc solvendum, aut bonis cedendum est. Quemad-
modum mulier quædam nuperrimè ad amicum debitorem
dixit, Solve mihi quod debes? illo respondente, non sum sol-
vendo, tum illa replicavit: Ergò cede bonis, quod etiam
postea

C

postea factum, & licet in Camera Imperiali hoc ita non conclusum, tamen in Camera charitatis hoc ita adprobatum est, contra. *Auth. offeratur Cod. de lit. contest. Novell. 53. cap. 3. cap. inducæ 3. q. 3.*

4. Neq; feriarum ut antea dictum est contra. *tot. tit. ff. & Cod. de feriis*

5. Neque exceptio legitimationis personarum contra. *tot. tit. Cod. Qui legi pers. stand. l. fin. vers. necess. Cod. de Bon. qualib.*

6. Neq; exceptio plus petitionis contra. *L. 3 §. 10. ff. de excepte.*

7. Neq; pacti conventi temporalis contra. *§. 10. Inst. de excepte.*

8. Neq; exceptio spoli. *Quia illa, intra 15. dies prius probanda est. cap. 1. X. de Restit. spoli. & alitiorem requirit indaginem.*

Sed exceptiones sequentes hic locum habent.

1. Utpote exceptio NEREUS conveniatur ulterius, nisi, in id, quod facere potest. *L. 3. ff. de Excepte,*

2. Exceptio non numeratæ pecuniæ, de qua supra per l. 14. C. de non num. pec.

3. Pacti conventi de non petendo. *§. 3 & 9. Inst. de Excepte.*

4. Jurisjurandi Exceptio. *§. 3. Inst. de Excepte. l. 15. ff. Eod.*

5. Rei judicatæ inter easdem personas. *L. 3. & 14. Cod. Quibus res jud. non noceat.*

6. Exceptio transactionis. *L. 21. Cod. de Transact.*

7. Exceptio præscriptionis. *pr. Inst. de Excepte. Quæ tres Exceptiones posteriores, litis, & mulieris ingressum, impediunt, unde Exceptiones litis finitæ, dicuntur. Sichard. ad l. 19. Cod. de probat.*

8. Et ultimo. Quemadmodum Exceptiones hinc admittuntur: Ita & replicatio conceditur, quam sequitur duplicatio, eamque excipit triplicatio & sic deinceps multiplicantur termini, in hoc passu juris, Cameræ provincialis, donec ad Submissionem, partes veniunt. *L. 2. §. 2. ff. de Excepte. §. 1. & seqq. Inst. de replicat. Licet in Camera Imperiali in dilatoriis ultra duplicationem! In peremptoriis vero ultra triplicationem non procedatur. Ord. Cam. p. 3. tit. 22. §. wo aber & tit. 29. in fin. Quod secutus est Sapientissimus Princeps Augustus, Elect. & Dux Saxo: in suis Constitutionibus provincialibus Sax. p. r. tit. 13. Unde ibidem hodie Constitutione confirmata in dilatoriis ultra duplicationem, in peremptoriis ultra tripli-*

triplicationem, hoc jure procedere non possunt, neque debent.

61. Ceterum istis obligationibus, quia factum personale promittitur, frustra, atque inutiliter accedit fidejussor, masculus, nisi sit femina. Quia vir Masculus fidejussor ad pœnam corporalem, hoc in passu juris, obligare se non potest. *argum. l. 13. ff. ad l. Aquil.* Et quamvis aliàs de jure civili Romano Germanico femina fidejussor esse non potest auctoritate Senatusconsulti Velleiani tamen hoc jure quo nos utimur licitè admittitur. *tot. tit. ff. & Cod. Ad Senatusconsultum Vellejan. l. 3. ff. de Fidejussor. Gomez. 2. Var. resol. 13. n. 2.*

62. Sunt enim omnes actiones in hac materia usque adeo personales, ut neque hæredibus competant neque in hæredes concedantur. Quia personalia officia & pacta personam non egrediuntur, neque ad alium transeunt. *L. idem in duobus §. personale ff. de pactis.*

63. In hisce actionibus contra naturam aliarum actionum expedit, potius personæ, videlicet MULIERI, quam Rei, incumbere sive ut Pandectæ florentinæ habent incubare contra Brocardicam juris: Melius est incumbere rei, quam personæ. *L. 15. qui destinavit ff. de Rei vind.*

64. Ab hac porro actione, sicut à cæteris omnibus, quis non aliter liberatur, nisi solutione, & repræsentatione ejus, quod debetur. *L. 54. ff. de solut.* Illud verò hic generaliter notandum: Etsi in debito liquido ne quidem per fidejussorum dationem, differri, solutio debeat. *Menoch. 2. arb. jud. quest. 303. in 4.* Tamen nostro jure quo utimur, humanitatis gratia, ex æquitate, solemus debitori valetudinario, aliquid spacii concedere. In locis, ubi jus Cæsareum viget, tempus quatuor mensium concedimus. *L. 2. & 3. Cod. de usur. rei jud. Coler. de process. exec. p. 3. cap. 6. n. 278.*

65. In hac re uxoria, NOVATIONE, delegatione, compensatione, oblatione, & similibus modis, quidem civiliter, sed non naturaliter quis obligatur. *L. 2. & 3. Cod. de Novat. l. 2. Cod. delegat. l. 5. ff. de Accept. lat.* Si vero certo loco debitum, compensetur ratio habetur utilitatis loci. *L. 15. ff. de compensat. l. 2. §. ult. ff. Quod cert. loc. Medices p. 1. quest. 7.*

66. Aliud vero pro alio, invitæ creditrici Mulieri solvi non potest. *L. 9. §. 3. ff. de pignor. act. l. 16. Cod. de solut. l. 21. §. ff. de Const. pec.*

Adeò ut ne precium quidem speciei loco promissæ nolenti Mu-
lieri creditrici obtrudi possit. *Vult. 1. Jurispr. cap. 53.* Nisi aut aliud
singulari favore, certarum personarum, vel causarum receptum
sit. *L. 71. §. 3. ff. de leg. 1. l. 35. leg. 35. §. 1. C. de donat.* Aut res debita
solvi nequeat. *L. 8. C. de condict. furt. coras. 2. Miscell. n. 8.*

67. Maritus, qui rem habet, cum ancilla non est propterea In-
famis, cum ea in re exemplo, antiquorum patrum se tueri possit.
Quia impossibile est, quod patres vixerint, in peccato, quod re-
mitti non possit, vel in famiam importet. Ratio connexionis est:
Quia aliàs patres qui vixissent in peccato, quod remitti non pos-
sit, non facti essent salvi, quod non præsumitur, & fuissent infa-
mes quod itidem dicendum non est. *Atqui Patres cum ancillis vixe-
runt: Ergo vivere cum ancillis, non est peccatum quod remitti
non possit, vel quod infamiam importet.*

68. Undè uxori, contra maritum, de adulterio, accusatio, ex-
presse in jure Civili, denegatur. *L. 1. Cod. ad Jul. de Adult.* Licet per
Constitutionem Caroli V. uxori contra maritum, accusatio de
adulterio sit permessa, ad pœnam corpori infligendam *p. 3. O.
Caroli. 5. cap. 20.* Sed de Carolinis Constitutionibus, in Aristo-
cratiâ latis, hic non disputamus. Quia illarum præfatio, satis
ostendit, quod liceat adhibere æquitatem, quippe generatim,
quilibet est legum suarum, moderator, interpres, & arbiter. *L. 3.
Cod. ex quibus caus.*

69. Attamen uxori in jure civili Romano Germanico quo nos
utimur, de inofficioso, querela contra maritum conceditur, si
videlicet maritus,

Bis in die	} in mensa ad edendum. ad dormiendum & vigilandum. ad persolvendi debita. ad cucurbitandum uxori senex.
Bis in nocte	
Bis in hebdomade	
Bis in mense	

Se non semper exhibeat. *Novell. 118. cap. 1. & 4.* Quia juxta sanctio-
nem pontificis, maritus in super tenetur uxori, ad reddendum
debitum, & è contra. *cap. Tua nos X. de Jurejur.*

70. In quo judicio maritus, & extraneus, non in solidum, sed
in id duntaxat, quod facere possunt condemnandi sunt. *L. 3. ff.
de except. Quia de jure hic ultra posse nemo obligatur. L. 25. ff.
de re jud.*

71. Non debet autem uxor semper venire, cum sacco parata,
sed

sed exspectare Enthusiasticos raptus, vel donec tempus, jure,
& à marito, præfixum, sit elapsum. *L. uxores ff. de diveortiis.*

73. Quid! si maritus adeò frigidus fuerit, ut ad officia Virilia omnino ineptus sit, matrimonium posse dissolvi sancti Pontifices statuerunt. *Cap. 1. de frigid. & malef.* Præsumptio autem, semper est, pro potentia mariti ideoque recepto juramento ab utraque parte mulieri elapso triennio, aliæ nuptiæ conceduntur & impotenti, matrimonium interdicitur. *Cap. laudabilem & cap. fin. X. de frigid. d. cap. 1. de frigid. & malef.*

74. Cæterum si fœminæ Instrumentum, ita sit obseratum ut à marito aperiri non possit, vel potuerit Pontifices quoque divortium, si toto triennio medicatio tentata fuerit, permiserunt. *cap. 2. & 3. X. de malef. & frigid. c. proposuisti X. de probat. Proceffum, & quod ocularis inspectio, ad Chirurgos & Medicos pertineat, explicat, & attestatur. Joach. à Beust. tr. de matrim. fol. m. 105.*

75. Sed si fœmina postea inveniat aliquem, qui seras hujusmodi referarit, potest de integro matrimonium restaurari. *Quia cessante causâ divortii, cessat effectus. Id est ipsum divortium. L. adigere §. quamvis ff. de jure patr.*

76. Quod si vero uxor apta sit, ad viriles amplexus, & maritus pecunia instructus, ac cum pleno sacco domum revertatur. Neque uxor, ullam moram fecere, vel ut horis canonicibus, matutinalibus prius intersit, jejuset, vel elemosynam indigenti prius faciat marito per suadere debet. quia in causis summaris in continenti absque strepitu judicii, de simplici & plano procedendum est. *Zanger. tr. de Exempt cap. 2 n. 5.*

77. Hic in rei uxoriæ causa, omnes servitutes personales censentur, quæ à persona, personæ debentur. Est autem servitus, hic jus in muliere, alii constitutum, jus domini mariti minuens, alterius augendi sive oblectandi causa *§. 1. Inst. d. reb. corp.*

78. Veluti est jus, ut vicinus onera vicini sustineat, ut dignum in mulieris parietem, immittat flumen, & stillicidium, mulieris recipiat. *L. 33. de servit. urban.*

79. Item ut MULIERIS Cisternam aperiat, iter aetum viam aqueductum, & haustum pecoris, ad aquam appulsam, ut præstet jus pascendi, arenam fodiendi. *pr. Inst. de servit. Rustic.* Quia servitute constituta & concessa, omnia una concessa esse intelliguntur, sine quibus servitute, uti rectè non possumus.

80. In quibus omnibus PATIENTIA pro præstatione habetur. 1. Quia omnes HAHNREIHI sunt patientes:

2. Quia in harum mulierum servitutū constitutione pro possessione usus intervenit, & PATIENTIA mariti pro traditione est L. ult. ff. de servitut.

81. In hac materia rei uxoriæ, jure consuetudinario, omnes omninò testamentariæ dispositiones cessant. Quia in hac materia locum tantum habent actus nocturni, qui fiunt inter vivos. L. 21. ff. de Testam.

82. In eâdem hac materia possessio, quidem animo & corpore, acquiritur, sed solo corpore, amittitur nempe, cum defierimus ei v. 3. mulieri, adhærere. l. un. Cod. uti possidetis.

83. Possidere autem mulieres, non nisi per nosmetipsos possumus corpore & animo nostro conjunctim L. 1. l. 32. §. 1. ff. de acquir. possess.

84. Unde qui jure familiaritatis, uxoris fundum ingreditur, non videtur possidere. l. 41. ff. de acquir. poss. Sicut, nec ille, qui ex primo decreto, in possessionem fundi mulieris missus est, in possessione revera est L. 3. §. 8. ff. ut possidetis. Quia jure possidere & in possessione esse differunt rationis est: Quia aliud est habere, jus ad rem: Aliud habere rem in re. Sic & sponsus ante nuptias, habet quidem jus ad rem, videlicet sponsam sed non statim rem, in re. In nuptiis vero non solum habet, jus ad rem, sed rem, in re, videlicet sponsâ.

85. Est autem plenum humanitatis interdictum! Ne vis fiat ei, qui in possessionem missus est. L. 6. Cod. unde vi.

86. Neque tamen prohibemus Novi Operis Nunciatione, uti & cautionem de damno infecto exigere ut videlicet, ab opere, nobis nocituro, desistat. l. 1. §. 1. ff. de Novi oper. Nunc. Si quid autem operis jam factum est quod fieri non debuit, cessat hoc edictum, & locum habet interdictum, quod vi, aut clam d. l. 1. ff. de Nov. oper. nunc.

87. Prima autem causa acquirendæ possessionis, & dominii in hoc passu juris est, aspectus, quem sequitur Colloquium, deinde osculum, post actus, & contrectatio, ac deinde ea, quæ est postrema lima & rima, quæ plenum dominium, & possessionem parit, juxta versus

Post visum, risum, post risum, venit in usum:

Post usum tactus, post tactum, venit in actum:

Post actum fructus, post fructum pennis adli.

Item

Item per lignorum incisionem, in januam mulieris. *L. 7. §. 12. ff. solut. matrim.*

90. Cui proxima causa acquirendæ possessionis est, clavi-um cubiculi, domus, Horti, postici traditio, quæ clavi-um tra-ditio in mariti præsentia tutò fieri non potest, quemadmodum de jure requiritur, ideoque in absentia mariti ut fiat tutissimum est. *L. 74. ff. de Contrab. Empt.*

91. Uxor à marito domo expulsa, ut sæpè fit primo occu-panti conceditur, & potest pro derelicto possideri. *L. 51. ff. de acquir. rer. dom.* Quia omnes res, pro derelicto habitæ, statim de relinquentis esse desinunt, & primo occupanti concedun-tur. *§. 47. Inst. de rer. divis. l. 2. §. 1. ff. pro derelict.*

92. Sed quid juris, si uxor maritum domo expellat & ne-gotiorum gestorem interim domo retineat, quod sæpissimè Mulieres Hansiaticæ præticantur? Resp. 1. Maritus uxorem adulteram, criminaliter ad pœnam infligendam accusare po-est, *L. Quamvis Cod. ad l. Jul. Majest.* 2. Potest agere civiliter contra uxorem coram officiali principis, vel iudice Ecclesiastico ad divortium faciendum cap. porro X. de divort. Et si noto-rium adulterium uxorem domo expellere potest. *Cap. fin. X. de adult.* Si vero adulterium non notorum est, vir ad cohabita-tionem, non compellitur, sed cum probatione sua admittitur, quæ ab ipso nullo modo malitiosè, in præjudicium mulieris differenda est.

93. Quod si uxor spontè extra mariti domum pernoctaverit, si animum revertendi habet, non videtur divertisse *L. 3. in fin. ff. de rer. divis.* Quia idem jus est in transfugis. *L. 3. §. ult. ff. ad l. Corneliam.*

94. Et si amissam uxorem maritus recuperaverit, nulla ipsi in eum, qui uxorem receperat actio competit. Qui officium su-um nemini debet esse damnosum. *l. sed. & si quis ff. Quemad. testm. aper.* Inprimis si Clericus amissam uxorem receperit. Quia ille non ex mala intentione, sed causa imprimendæ benedictionis illam recepisse censetur. *cap. dictum est 1. quest. 1.*

95. Fœminarum usucapionem, exemplo rerum mobilium, triennio parari posse, arbitramur. *§. 1. Inst. de usucap. c. 16. quest. 93.*

96. In Agasonem, cujus Asinus rugitu suo priapicum Laide Nympha lasum interturbat, actionem si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, concedendam esse putamus. *l. 2. ff. ad l. Aquiliam.*

07. Me-

97. Merito levem castigationem marito in malam uxorem jura permittunt. Nos autem nullam modicam in malam uxorem castigationem, sed talem sequentem potius concedimus, videlicet, ut malam uxorem maritus, aut non attingat, aut ita verberet, & vapulet ut vix vivere possit, vel utrumq; omittat. Quia alias suspicio veneni, per omnem vitam hæret. §. *sed hoc tempore Inst. de his, qui sunt sui.* De excessu tamen maritus arbitrio judicis punitur. *Menoch. 2. arb. jud. cas. 364. n. 14.*

98. Quærenti, qua actione conveniatur nova nupta, quæ prima nuptiarum nocte, sponsum admittere nolens, usq; adeo cruciavit, ut manè mortuus in lecto, inventus sit, quod accidit sponso A. L. Respondi secundum ea quæ proponerentur, ex maleficio teneri. *L. 15 ff. ad l. Correl. de sicar.* Quod tamen restrictionem doli mali requirit. *Wesemb. in parat. tit. ad l. Cornel. n. 12.* Licet PONTIFEX Romanus, sponsum cum sponsâ, ob reverentiam benedictionis, & Monachi illos copulantis, prima nocte in virginitate permanere jubeat, & statuatur. *cap. sponsus distinct. 23.*

99. Rogatus contra: quâ actione subveniatur mulieri, nimiam libidinem mariti, accusare volenti? Respondi cum jura constituta sint, in iis, quæ ἐπι τὸ πλεῖστον accidunt, non in iis, quæ ἐκ παραλόγου, illi extraordinario remedio succurrendum & maritum ad ancillas remittendum esse. Quia jura derarò istis contingentibus non constituuntur. *L. ex his ff. de Legibus.*

100. Fallunt igitur & falluntur, qui MULIERES HOMINES esse negant, vel imperfectionis arguunt, vide Julium Scaligerum exercitat. 274. contra Jacobum Cujatium Italum. *Obs. 6. cap. 21.* Ubi Jurisconsulto MULIEREM hominem esse negat per *L. Si quis 38. §. abortionis, ibi MULIER, aut homo ff. de pœnis.* Quod refellit *L. hominis 152. ff. de V Sign. ubi Gædd. l. 1. ff. de V. S. l. 3. §. 1. ff. de lib. hom. exh. l. 3. §. 1. ff. unde legit. l. 2. ff. de stat. hom. l. 1. §. 1. ad l. ff. Corn. arg. l. maximum vitium Cod. de lib. præ. & ratio est.*

*Et nunc cum illo prosperi in Epigr. concludimus. Non decertanti nulla
est speranda Corona, palmam quâ capitur GLORIA
FINIS habet.*

V077

211

R

JNA

m
 ti
 co
 fe
 p
 P
 re
 ti
 p
 c
 L
 fi
 fi
 m
 d
 3
 u
 h
 D

